

Wystąpienie Barbary Błaszczyk na Seminarium INE w dniu 23 maja 2024

Tematem seminarium będzie prezentacja głównych wątków przygotowanej przeze mnie monografii o roboczym tytule: „Rządy populizmu (2016 – 2023) w oczach polskiego biznesu. Studium empiryczne.” Rozważany wcześniej bardziej rozbudowany i mniej sugerujący tytuł brzmiał: „Rządy Zjednoczonej Prawicy (2016-2023) w oczach polskiego biznesu. Obecność populizmu i jego wpływ. Studium empiryczne.”

Przedstawione studium powstało na podstawie badań empirycznych przeprowadzonych w Polsce, które obejmowały okres od końca 2015 r. do jesieni 2022 roku. Badania te były prowadzone w ramach międzynarodowego projektu *Populist Backlash, Democratic Backsliding and the Crisis of Law in the European Union* (POPBACK), który był częścią większego europejskiego programu NORFACE *Democratic Governance*. W ramach projektu POPBACK, temat niniejszego studium był usytuowany w części, która koncentrowała się na biznesowych i zarządczych skutkach zmian następujących władze politycznym i gospodarczym krajów objętych badaniami (Polska, Węgry, Słowenia).

Studium opiera się na wynikach badań empirycznych o charakterze jakościowym wykonanych w dwudziestu polskich przedsiębiorstwach z różnych sektorów gospodarki w drugiej połowie 2022 r., w formie wywiadów z prezesami, członkami zarządów i właścicielami firm. Badania były przeprowadzane metodą wywiadu pogłębionego, częściowo ustrukturyzowanego. Dotyczyły one postrzegania przez menedżerów polityki gospodarczej i społecznej prowadzonej przez rząd od 2016 roku oraz oceny wpływu tej polityki na funkcjonowanie ich firm, sektora przedsiębiorstw w całości i na rozwój gospodarki kraju. Generalnie badane były zagadnienia dotyczące relacji między państwem a biznesem w warunkach rosnącego autorytaryzmu i populizmu. Szczegółowo analizowano skutki wybranych działań w ramach polityki gospodarczej państwa oraz najważniejszych zmian regulacyjnych. W mniejszym stopniu interesowały nas działania interwencyjne rządu w ramach pandemii i kryzysu imigracyjnego. Duża uwaga została poświęcona ocenie przez badanych menedżerów stopnia niepewności w ich działaniu i przyczyn tej niepewności. Interesowaliśmy się też mechanizmami obronnymi i adaptacyjnymi biznesu w stosunku do zmieniającego się otoczenia regulacyjnego i politycznego. Uzyskane wyniki wskazują na istotne podobieństwo w ocenach istniejącego stanu rzeczy przez respondentów i w ich reakcjach, niezależnie od sektora i wielkości firmy. Powszechnie było poczucie zagrożenia i zniechęcenia ze strony badanych przedsiębiorców skutkującego całkowitym zaniechaniem inwestycji. Stan ten wynikał według nich z wielu przyczyn, z których najważniejsze to: częste, chaotyczne i zaskakujące zmiany w regulacjach prawnych i nadmiar tych regulacji, obawy o szkodliwe konsekwencje dla biznesu reform wymiaru sprawiedliwości, obawy o skutki dla gospodarki polityk dotyczących sektora państwowego (monopolizacja, zmniejszanie konkurencji), obawy związane z polityką upaństwowienia prowadzoną przez rząd, która zdaniem respondentów mogła dotyczyć w przyszłości także ich firm, przewidywanie istotnego i długotrwałego pogorszenia stanu finansów publicznych i obawy o destabilizację makroekonomiczną gospodarki, brak akceptacji dla populistycznej propagandy rządu wysoce niechętny dla biznesu i krytyczna ocena zdominowanej przez rozdawnictwo polityki socjalnej, która pośrednio utrudnia prowadzenie przedsiębiorstw.

W końcowej części monografii stawiam pytanie, na ile percepcja i ocena poprzednich rządów przez przedsiębiorców są ważne obecnie i na ile obecny rząd powinien kierować się tymi opiniami dążąc do odnowy gospodarki, a także które z tych zagadnień są obecnie najbardziej istotne. Wydaje się, że zebrane w tym opracowaniu krytyczne wypowiedzi przedsiębiorców mogą stanowić dobre drogowskazy, w jakim kierunku należy podążać i jakie działania przedsięwziąć. To, co należy zrobić w pierwszej kolejności w kwestii traktowania biznesu, to starać się przywrócić zaufanie przedsiębiorców do zamierzeń rządu i szerzej, instytucji państwa. Dzięki poprawie tej relacji można mieć nadzieję na odblokowanie potencjału przedsiębiorczości i uruchomienie wstrzymanych inwestycji krajowych. Do streszczenia załączam spis treści mojego opracowania.